

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

В.о. декана факультету
педагогіки та психології

_____ О.В. Матвієнко
(підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
АРТ-ТЕРАПІЯ В РОБОТІ З ДІТЬМИ
освітнього ступеня бакалавр
(на базі загальної середньої освіти)
галузі знань 01 «Освіта»
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»

Шифр за навчальним планом ВВ 2.2.01

Робоча програма з дисципліни «Арт-терапія в роботі з дітьми» для студентів освітнього ступеня бакалавр спеціальності «Дошкільна освіта» (на базі загальної середньої освіти).

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми, затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М.П.Драгоманова «27» квітня 2017 року, протокол № 1.

Розробник програми: Дроздова Д.С., кандидат психологічних наук, викладач кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості
«27» серпня 2019 року протокол № 1.

Завідувач кафедри

Цветкова Г.Г.

I. Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань: 01 освіта	Кількість кредитів ЄКТС – 3		Методи навчання: словесні – лекція, пояснення, бесіда; практичні – виконання практичних завдань, розробка схем, таблиць; самостійне вивчення теоретичного матеріалу, конспектування джерел та їх аналіз, розробка структурно-логічних схем, таблиць.
Спеціальність: 012 дошкільна освіта	Загальна кількість годин - 90		
Освітній ступінь: бакалавр	Денна	Заочна	
	Лекції		
	20	6	
Статус дисципліни: вибіркова	Семінарські (практичні) Заняття		
	20	6	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4-ий	5	-	Форми поточного контролю – усне опитування, виконання завдань, перевірка самостійної роботи.
Семестр: 8	Індивідуальна робота:		
	-	-	
Тижневе навантаження: - аудиторне – 4 год; - самостійна робота – 2 год.	Самостійна робота:		
	45	78	
Мова навчання - українська	1/1	1/2	Форма підсумкового контролю Залік (письмовий)
Передумови навчання: Психологія, психологія дитяча	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом вивчення дисципліни «Арт-терапія в роботі з дітьми» є вивчення теоретичних основ арт-терапії, розвитку творчого та професійного мислення, уяви, підготовка до усвідомленого оволодіння професійними вміннями та навичками, необхідними для ефективної роботи у закладі освіти. Курс є провідним у структурі варіативної частини циклу дисциплін за вибором студентів і базується на розумінні арт-терапевтичних методів роботи з дітьми.

Міждисциплінарні зв'язки: «Арт-терапія в роботі з дітьми» має тісні зв'язки з дошкільною психологією та педагогікою, дисциплінами психологічного циклу.

Мета викладання навчальної дисципліни «Арт-терапія в роботі з дітьми» – сформулювати уявлення студентів щодо різноманітних методів арт-терапевтичної роботи з дітьми та навички використання у професійній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. Сприяння засвоєнню студентами основних ідей та підходів у арт-терапії.

2. Поглиблення знань про практичне використання методик арт-терапевтичної спрямованості.
3. Формування уявлень про діагностичні, терапевтичні та корекційні можливості методу арт-терапії в роботі з дітьми.
4. Створення умов для прилучення студентів до мистецтва з метою психокорекції.
5. Оволодіння студентами методів роботи з різними арт-терапевтичними техніками.
6. Розвиток власного творчого потенціалу.

II. Основні результати навчання і компетентності, які вони формують

№	Результати навчання	Компетентності
1.	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ базові теоретичні питання з арт-терапії; ▪ основні напрямки арт-терапії; ▪ сучасний розвиток різних творчих підходів у роботі з дітьми. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ використовувати науково-педагогічну літературу при вивченні та вирішенні проблем розвитку творчого потенціалу вихованців; ▪ вивчати, узагальнювати передовий психологічний досвід та досягнення психолого-педагогічної науки; ▪ здійснювати аналіз методів застосування арт-терапевтичних технологій в роботі з дітьми. 	Когнітивна
2	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ сутність і закономірності психічного розвитку особистості, психологічні та вікові особливості дітей; ▪ принципи, форми і методи арт-терапевтичної роботи з дітьми різних вікових груп; ▪ психологічні методи та методики педагогічної діагностики окремих учнів. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ визначити особливості застосування арт-терапевтичних технологій у роботі з дітьми різних вікових категорій; ▪ здійснювати відбір методів практичної діяльності з різноманітними техніками; ▪ користуватися позитивним досвідом творчої активності вихованців. 	Прогностична
3	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ методи, форми, напрями взаємодії навчального закладу і родини; ▪ специфіку та основні напрями спільної діяльності педагогів і батьків. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ використовувати можливості арт-терапевтичного підходу у вирішенні різноманітних проблем виховання та взаємодії різних ланок навчально-педагогічного процесу; ▪ проводити профілактичні заходи щодо попередження виникнення конфліктних ситуацій у навчально-виховному процесі. 	Комунікативна
4	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ методологію науково-педагогічного дослідження; ▪ критично осмислювати підбір технік у роботі з певними 	Дослідницька

	<p>педагогічними ситуаціями; взаємодіяти в процесі творчої активності з дітьми.</p> <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ застосовувати теоретичні та емпіричні методи психологічного дослідження; ▪ самостійно опрацьовувати сучасну періодичну літературу з теми. 	
5	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ основні принципи психологічної взаємодії; ▪ прийоми і стилі психологічного спілкування; ▪ норми ведення психологічного процесу. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ встановлювати гуманні, толерантні, довірливі стосунки з дітьми та з іншими учасниками педагогічного процесу; ▪ створювати програму самовдосконалення, самоосвіти. 	Самоосвітня

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної програми відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Основні напрямки арт-терапії												
Тема 1. Основи Арт-терапії	9	2	4			3	8	2				6
Тема 2. Основи казкотерапії	9	2	4			3	10	2	2			6
Тема 3. Музикотерапія	9	2	4			3	8		2			6
Тема 4. Ігротерапія	9	2	4			4	10	2	2			6
Тема 5. Ізотерапія	10	2	4			4	6					6
Тема 6. Лялькотерапія	6	2		2		4	6					6
Разом за ЗМ 1.	55	12	20	2	-	21	48	6	6			36
Змістовий модуль 2. Альтернативні напрямки арт-терапії в роботі з дітьми												
Тема 7. Пісочна терапія	9	2		3		4	7					7
Тема 8. Хореотерапія та ритмопластика	6	2				4	7					7
Тема 9. Терапія сенсорної інтеграції	6	2				4	7					7
Тема 10. Фототерапія	6	2				4	7					7

Тема 11. Мандалотерапія	8			2		4	7					7
Тема 12. Арт-терапевтичний вплив на дитину засобами народної педагогіки	8			3		4	7					7
Разом за ЗМ 2.	43	8	8	5	-	24	42					42
Усього годин	90	20	20	5	-	45	90	6	6			78

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	4.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т. ч. лекцій
1.	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Основні напрямки арт-терапії	90	20
1.1.	Тема 1. Основи Арт-терапії Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології. Теорії арт-терапії: сутність, цілі, форми, переваги. Використання методів арт-терапії у роботі з дітьми раннього віку. Особливості застосування арт-терапевтичних технологій в роботі з дітьми різних вікових категорій. Структура арт-терапевтичного заняття з дітьми	7	2
1.2.	Тема 2. Основи казкотерапії Історія виникнення казко терапії. Мета застосування казкотерапії. Функції казкотерапії. Види казок. Основні прийоми роботи з казкою. Особливості сприймання казок дітьми різного віку.	7	2
1.3.	Тема 3. Музикотерапія Історія виникнення музикотерапії. Основні положення музикотерапії. Музико-терапевтична діяльність з дітьми різного віку.	7	2
1.4.	Тема 4. Ігротерапія Історія виникнення ігротерапії. Основні поняття та сутність ігротерапії. Напрямки ігротерапії. Особливості застосування ігрової терапії з дітьми різного віку.	8	4
1.5.	Тема 5. Ізотерапія Загальні уявлення про ізотерапію. Значення кольору та особливості сприйняття продуктів творчості клієнтів в ізотерапії. Основні етапи	8	

1.6	<p>ізотерапії. Методики проєктивного малювання. Особливості ізотерапії в роботі з дітьми.</p> <p style="text-align: center;">Тема 6. Лялькотерапія</p> <p>Основи лялькотерапії. Значення ляльки в історії розвитку та соціалізації особистості. Вікові особливості та обмеження використання ляльок у роботі психолога. Організація простору для лялькотерапії. Типологія ляльок. Принципи вибору типу ляльок.</p>	8	
2.	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Альтернативні напрямки арт-терапії в роботі з дітьми		
2.1.	<p style="text-align: center;">Тема 7. Пісочна терапія</p> <p>Історія виникнення пісочної терапії. Зміст пісочної терапії, її переваги і недоліки. Вплив терапії на дошкільників. Стадії гри з піском. Підготовка до роботи з піском. Ігри та вправи у пісочній терапії.</p>	8	2
2.2	<p style="text-align: center;">Тема 8. Хореотерапія та ритмопластика</p> <p>Історія виникнення хореотерапії. Особливості ритмопластики. Танцювально-рухова терапія для дітей дошкільного віку.</p>	8	2
2.3	<p style="text-align: center;">Тема 9. Терапія сенсорної інтеграції</p> <p>Виникнення та розвиток терапії сенсорної інтеграції. Особливості створення відповідного сенсорного простору. Рекомендації щодо застосування терапії сенсорної інтеграції.</p>	8	2
2.4	<p style="text-align: center;">Тема 10. Арт-терапевтичний вплив на дитину засобами народної педагогіки</p> <p>Визначення арт-терапевтичного потенціалу українських народних дитячих пісень та розваг. Змістовність художнього образу в народній творчості. Вибір можливих варіантів зображення героїв у народних казках. Визначення умов проведення народних ігор, пісень, розваг. З'ясування психолого-терапевтичної функції гри.</p>	8	2
2.5	<p style="text-align: center;">Тема 11. Мандалотерапія</p> <p>Техніка створення мандали. Алгоритми інтерпретації мандали. Колір і ситеми кольорів у мандалах. Символи у мандалах.</p>	8	
2.6	<p style="text-align: center;">Тема 12. Арт-терапевтичний вплив на дитину засобами народної педагогіки</p> <p>Естетико-терапевтичний потенціал української народної пісні. Методика використання колискової пісні у роботі з дітьми. Психотерапевтичний вплив фольклору.</p>	8	

4.2. Плани семінарських, лабораторних занять.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Основні напрямки арт-терапії

Тема 1: Основи Арт-терапії

Мета: розкрити історичні факти розвитку та становлення арт-терапії як науки, сформулювати її основні цілі, форми та переваги, розкрити особливості використання арт-терапевтичних методів у роботі з дітьми різного віку

Обсяг навчального часу: 4 години.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007.

Основні питання (до контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, його обговорення, самостійного вивчення та осмислення):

1. Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології
2. Теорії арт-терапії: сутність, цілі, форми, переваги
3. Використання методів арт-терапії у роботі з дітьми раннього віку
4. Структура арт-терапевтичного заняття з дітьми

Література:

- 1 Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки / О. Бреусенко-Кузнецова // Психолог. – 2006. - № 4.
- 2 Белогурова, М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників / Марина Белогурова // Психолог дошкілля. – 2013. – № 4. – С. 1–16.
- 3 О. А. Бредіхіна Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
- 4 Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству. Теория и практика арттерапии. СПб.: Златоуст, 2005.
- 5 Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии. СПб., 2002.
- 6 Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми. СПб.: Речь, 2008.
- 7 Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
- 8 Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 9 Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 10 Побережна Г., Комісарова О. Мизична терапія у системі освіти в Україні // Музична освіта в Україні. – К., 2001.

Методичні поради з викладання теми: готуючись до практичного заняття з теми необхідно звернутись до історичного факту виникнення поняття арт-терапія, звернути увагу на рушійні сили, що сприяли розвитку цього терапевтичного напрямку.

План проведення практичного заняття №1 (4 год.):

1. Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології
2. Теорії арт-терапії: сутність, цілі, форми, переваги
3. Використання методів арт-терапії у роботі з дітьми різного віку
4. Структура арт-терапевтичного заняття з дітьми

Завдання:

1. Підготувати презентації щодо історичного становлення арт-терапії як науки
2. Проаналізувати сучасні періодичні видання на тему дослідження розвитку арт-терапії.
3. Підготувати аналіз методики застосування арт-терапії в роботі з дітьми дошкільного віку.

Тема 2: Основи казкотерапії

Мета вивчення: розкрити особливості застосування методу казкотерапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів

Обсяг навчального часу: 4 години.

Обладнання: мультимедійний проєктор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007, матеріал для творчої діяльності (папер, олівці, фарби, музичні твори, тексти казок, ігор).

Основні питання (до контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, його обговорення, самостійного вивчення та осмислення):

1. Історія виникнення казкотерапії
2. Мета застосування казкотерапії
3. Функції казкотерапії
4. Види казок
5. Основні прийоми роботи з казкою
6. Особливості сприймання казок

Література:

1. Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки / О. Бреусенко-Кузнецова // Психолог. – 2006. - № 4.
2. Белогурова, М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників / Марина Белогурова // Психолог дошкільця. – 2013. – № 4. – С. 1–16.
3. О. А. Бредіхіна Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
4. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству. Теория и практика арттерапии. СПб.: Златоуст, 2005.
5. Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии. СПб., 2002.
6. Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми. СПб.: Речь, 2008.
7. Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
8. Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
9. Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
10. Побережна Г., Комісарова О. Мизична терапія у системі освіти в Україні // Музична освіта в Україні. – К., 2001.

Методичні поради з викладання теми: при підготовці до семінарського заняття слід звернути увагу на прийоми та особливості застосування казко терапії в роботі з дітьми.

План проведення практичного заняття №2 (4 год.):

1. Історія виникнення казкотерапії
2. Мета застосування казкотерапії
3. Функції казкотерапії
4. Види казок
5. Основні прийоми роботи з казкою
6. Особливості сприймання казо

Завдання:

1. Накреслити схему функцій казко терапії в роботі з дітьми з особливими потребами.
2. Підібрати серію казок для роботи зі страхами, шкідливими звичками, конфліктами і т.д.

Тема 3: Музикотерапія

Мета вивчення: розкрити особливості застосування методу музичної терапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів

Обсяг навчального часу: 4 години.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007, матеріал для творчої діяльності (папер, олівці, фарби, музичні твори, тексти казок, ігор).

Основні питання (до контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, його обговорення, самостійного вивчення та осмислення):

1. Історія виникнення музикотерапії
2. Основні положення музикотерапії
3. Музико-терапевтична діяльність з дітьми

Література:

- 1 Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки / О. Бреусенко-Кузнецова // Психолог. – 2006. - № 4.
- 2 Белогурова, М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників / Марина Белогурова // Психолог дошкілля. – 2013. – № 4. – С. 1–16.
- 3 О. А. Бредіхіна Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
- 4 Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству. Теория и практика арттерапии. СПб.: Златоуст, 2005.
- 5 Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии. СПб., 2002.
- 6 Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми. СПб.: Речь, 2008.
- 7 Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
- 8 Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 9 Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 10 Побережна Г., Комісарова О. Мизична терапія у системі освіти в Україні // Музична освіта в Україні. – К., 2001.

Методичні поради з викладання теми: розкрити сутність історичного аспекту розвитку музикотерапії та її основних положень.

План проведення практичного заняття №3 (4 год.):

1. Історія виникнення музикотерапії
2. Основні положення музикотерапії

3. Музико-терапевтична діяльність з дітьми

Завдання:

1. Підібрати музичні твори для роботи з різними проблемними питаннями в процесі виховання дітей дошкільного віку.
2. Підготувати конспект заняття з використанням музикотерапії.

Тема 4: Ігротерапія

Мета вивчення: розкрити особливості застосування методу ігрової терапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів

Обсяг навчального часу: 4 години.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007, матеріал для творчої діяльності (папер, олівці, фарби, музичні твори, тексти казок, ігор).

Основні питання (до контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, його обговорення, самостійного вивчення та осмислення):

1. Історія виникнення ігротерапії
2. Поняття та сутність ігротерапії
3. *Напрямки ігротерапії*

Література:

- 1 Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки / О. Бреусенко-Кузнецова // Психолог. – 2006. - № 4.
- 2 Белогурова, М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників / Марина Белогурова // Психолог дошкілля. – 2013. – № 4. – С. 1–16.
- 3 О. А. Бредіхіна Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
- 4 Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству. Теория и практика арттерапии. СПб.: Златоуст, 2005.
- 5 Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии. СПб., 2002.
- 6 Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми. СПб.: Речь, 2008.
- 7 Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
- 8 Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 9 Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 10 Побережна Г., Комісарова О. Мизична терапія у системі освіти в Україні // Музична освіта в Україні. – К., 2001.

Методичні поради з викладання теми: доцільно розглянути питання різновиду ігор, особливостей їх застосування у дошкільному закладі.

План проведення практичного заняття №4 (4 год.):

1. Історія виникнення музикотерапії
2. Основні положення музикотерапії
3. Музико-терапевтична діяльність з дітьми

Завдання:

1. Підібрати серію терапевтичних ігор для роботи з дітьми різного віку.
2. Створити портфолію «Ігротерапія в роботі з дітьми».

Тема 5: Ізотерапія

Мета вивчення: розкрити особливості застосування методу ізотерапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів

Обсяг навчального часу: 4 години.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007, матеріал для творчої діяльності (папер, олівці, фарби, музичні твори, тексти казок, ігор).

Основні питання (до контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, його обговорення, самостійного вивчення та осмислення):

1. Загальні уявлення про ізотерапію.
2. Значення кольору та особливості сприйняття продуктів творчості клієнтів в ізотерапії.
3. Основні етапи ізотерапії.
4. Методики проективного малювання.
5. Особливості ізотерапії в роботі з дітьми.

Література:

- 1 Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки / О. Бреусенко-Кузнецова // Психолог. – 2006. - № 4.
- 2 Белогурова, М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників / Марина Белогурова // Психолог дошкілля. – 2013. – № 4. – С. 1–16.
- 3 О. А. Бредіхіна Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
- 4 Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству. Теория и практика арттерапии. СПб.: Златоуст, 2005.
- 5 Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии. СПб., 2002.
- 6 Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми. СПб.: Речь, 2008.
- 7 Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
- 8 Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 9 Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 10 Побережна Г., Комісарова О. Мизична терапія у системі освіти в Україні // Музична освіта в Україні. – К., 2001.

Методичні поради з викладання теми: доцільно розглянути питання різновиду малюнкових технік, особливостей їх застосування у дошкільному закладі.

План проведення практичного заняття №5 (4 год.):

1. Ізотерапію та особливості застосування малюнкових методик в роботі з дітьми.
2. Кольорова гама в малюнках дітей.
3. Особливості роботи з дітьми раннього віку в ізотерапії.

Завдання:

1. Підібрати серію ізотерапевтичних методик для роботи з дітьми різного віку.

2. Створити портфоліо «Ізотерапія в роботі з дітьми».

Тема лабораторного заняття 6: Лялькотерапія

Мета вивчення: розкрити особливості застосування методу лялько терапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів

Обсяг навчального часу: 2 години.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007, матеріал для творчої діяльності (папер, олівці, фарби, музичні твори, тексти казок, ігор).

Основні питання (до контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, його обговорення, самостійного вивчення та осмислення):

1. Основи лялькотерапії.
2. Значення ляльки в історії розвитку та соціалізації особистості.
3. Вікові особливості та обмеження використання ляльок у роботі психолога.
4. Організація простору для лялькотерапії.
5. Типологія ляльок.
6. Принципи вибору типу ляльок.

Література:

- 1 Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки / О. Бреусенко-Кузнецова // Психолог. – 2006. - № 4.
- 2 Белогурова, М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників / Марина Белогурова // Психолог дошкільця. – 2013. – № 4. – С. 1–16.
- 3 О. А. Бредіхіна Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
- 4 Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству. Теория и практика арттерапии. СПб.: Златоуст, 2005.
- 5 Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии. СПб., 2002.
- 6 Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми. СПб.: Речь, 2008.
- 7 Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
- 8 Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 9 Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 10 Побережна Г., Комісарова О. Мизична терапія у системі освіти в Україні // Музична освіта в Україні. – К., 2001.

Методичні поради з викладання теми: доцільно розглянути питання різновиду технік з використанням лялькотерапії, особливостей їх застосування у дошкільному закладі.

План проведення практичного заняття №6 (2 год.):

1. Вікові особливості та обмеження використання ляльок у роботі психолога.
2. Організація простору для лялькотерапії.
3. Типологія ляльок.
4. Принципи вибору типу ляльок.

Завдання:

1. Підготувати та провести тренінг з лялько терапії.

Тема лабораторного заняття 7: Пісочна терапія

Мета вивчення: розкрити особливості застосування методу пісочної терапії в роботі з дітьми, розвивати творчий потенціал студентів

Обсяг навчального часу: 3 години.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер, програмний продукт Microsoft Office PowerPoint 2007, матеріал для творчої діяльності (папер, олівці, фарби, музичні твори, тексти казок, ігор).

Основні питання (до контролю рівня засвоєння навчального матеріалу, його обговорення, самостійного вивчення та осмислення):

1. Історія виникнення пісочної терапії.
2. Зміст пісочної терапії, її переваги і недоліки.
3. Вплив терапії на дошкільників.
4. Стадії гри з піском.
5. Підготовка до роботи з піском.
6. Ігри та вправи у пісочній терапії.

Література:

- 1 Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки / О. Бреусенко-Кузнецова // Психолог. – 2006. - № 4.
- 2 Белогурова, М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників / Марина Белогурова // Психолог дошкілля. – 2013. – № 4. – С. 1–16.
- 3 О. А. Бредіхіна Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
- 4 Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству. Теория и практика арттерапии. СПб.: Златоуст, 2005.
- 5 Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии. СПб., 2002.
- 6 Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми. СПб.: Речь, 2008.
- 7 Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
- 8 Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 9 Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 10 Побережна Г., Комісарова О. Мизична терапія у системі освіти в Україні // Музична освіта в Україні. – К., 2001.

Методичні поради з викладання теми: доцільно розглянути питання різновиду технік з використанням піску, особливостей їх застосування у дошкільному закладі.

План проведення практичного заняття №7 (3 год.):

1. Вплив терапії на дошкільників.
2. Стадії гри з піском.
3. Підготовка до роботи з піском.
4. Ігри та вправи у пісочній терапії.

Завдання:

1. Підготувати та провести тренінг з пісочної терапії.

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Вид роботи (реферат, ессе)	К-сть годин
1.	Використання мистецтва у системі психолого-педагогічної роботи з дітьми з вадами розвитку.	3
2.	Арт-технології в підготовці фахівців допомагаючих професій.	3
3.	Музикотерапія в корекції емоційних розладів у дітей з проблемами розвитку.	3
4.	Танцетерапія як засіб корекції проблем в комунікації.	3
5.	Арт-техніки в роботі з сім'єю.	3
6.	Лялькотерапія (маріонетка) в роботі над образом «Я» дитини.	3
7.	Арт-терапія в системі психокорекційної допомоги дитині з проблемами розвитку.	3
8.	Психотерапевтична робота зі страхами методами арт-терапії.	3
9.	Арт-терапія в роботі з психосоматичними розладами.	3
10.	Арт-терапія в роботі з травмою і кризовими станами.	3
11.	Арт-терапія в лікуванні залежностей та співзалежності.	3
12.	Арт-терапія в роботі з дітьми та підлітками.	3
13.	Арт-терапія в корекції дитячо-батьківських відносинах.	3
14.	Робота з групою у арт-терапії.	3

10. Методи навчання

У процесі опанування студентами змістом навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- за джерелом знань: словесні (лекції, пояснення, бесіди, інструктажі, робота з підручником), наочні (спостереження, ілюстрування, демонстрування), практичні (практичні роботи, підготовка рефератів);
- за способом керівництва навчальною діяльністю: безпосередні та опосередковані (методи пояснення педагога й різноманітні методи організації самостійної роботи студентів);
- за логікою навчального процесу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні, аналітико-синтетичні, традиційні.
- за рівнем активності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі. Передбачені види самостійної роботи та індивідуальні завдання.

11. Методи контролю

Контроль успішності та визначення рівня навчальних досягнень студентів проводиться відповідно до навчально-методичної карти дисципліни.

Формами поточного контролю є методи усної (опитування) та письмової перевірки (практичні роботи, доповіді, конспекти, тестові завдання, реферати).

Тематичний контроль – написання тестових контрольних робіт по завершенню вивчення навчального матеріалу певного модуля. Підсумковий контроль здійснюється у формі письмового заліку. Річна оцінка виставляється як середнє арифметичне із врахуванням письмового заліку, поточного та тематичного оцінювання, а також виконання усіх видів самостійної та індивідуальної роботи.

Питання для підсумкового контролю (залік)

1. Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології.
2. Теорії арт-терапії: сутність, цілі, форми, переваги.
3. Використання методів арт-терапії у роботі з дітьми раннього віку.
4. Особливості застосування арт-терапевтичних технологій в роботі з дітьми різних вікових категорій.
5. Структура арт-терапевтичного заняття з дітьми
6. *Історія виникнення казкотерапії.*
7. Мета застосування казкотерапії.
8. Функції казкотерапії.
9. Види казок.
10. Основні прийоми роботи з казкою.
11. Особливості сприймання казок дітьми різного віку.
12. *Історія виникнення музикотерапії.*
13. Основні положення музикотерапії.
14. Музико-терапевтична діяльність з дітьми різного віку.
15. *Історія виникнення ігротерапії.*
16. Основні поняття та сутність ігротерапії.
17. Напрямки ігротерапії.
18. Особливості застосування ігрової терапії з дітьми різного віку.
19. *Історія виникнення пісочної терапії.*
20. Зміст пісочної терапії.
21. Переваги і недоліки пісочної терапії.
22. Вплив пісочної терапії на дошкільників.
23. Стадії гри з піском.
24. Підготовка до роботи з піском.
25. Ігри та вправи у пісочній терапії.
26. *Історія виникнення хореотерапії.*
27. Особливості ритмопластики.
28. Танцювально-рухова терапія для дітей дошкільного віку.
29. Виникнення та розвиток терапії сенсорної інтеграції.
30. Особливості створення відповідного сенсорного простору.
31. Показання щодо застосування терапії сенсорної інтеграції.
32. *Визначення арт-терапевтичного потенціалу українських народних дитячих пісень та розваг.*
33. Змістовність художнього образу в народній творчості.
34. Вибір можливих варіантів зображення героїв у народних казках

35. Визначення умов проведення народних ігор, пісень, розваг.
36. Психолого-терапевтична функція гри.
37. Використання мистецтва у системі психолого-педагогічної роботи з дітьми з вадами розвитку.
38. Арт-технології в підготовці фахівців допомагаючих професій.
39. Музикотерапія в корекції емоційних розладів у дітей з проблемами розвитку.
40. Танцетерапія як засіб корекції проблем в комунікації.
41. Арт-техніки в роботі з сім'єю.
42. Лялькотерапія (маріонетка) в роботі над образом «Я» дитини.
43. Арт-терапія в системі психокорекційної допомоги дитині з проблемами розвитку.
44. Психотерапевтична робота зі страхами методами арт-терапії.
45. Арт-терапія в роботі з психосоматичними розладами.
46. Арт-терапія в роботі з травмою і кризовими станами.
47. . Арт-терапія в лікуванні залежностей та співзалежності.
48. Арт-терапія в роботі з дітьми та підлітками.
49. Арт-терапія в корекції дитячо-батьківських відносинах.
50. Робота з групою у арт-терапії.
51. Психологічні механізми і теорії арт-терапії: компенсаторна, сублимаційний, ізоляційна.
52. Основні напрямки і види арт-терапії.
53. Діагностичні можливості арт-терапії.
54. Психотерапевтичні можливості арт-терапії.
55. Основні фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії.
56. Робота з малюнком в індивідуальному і груповому режимі (цілі, діагностичні та терапевтичні можливості; специфіка роботи з олівцями, аквареллю, гуашшю і т.д.).
57. Робота з глиною і пластиліном в індивідуальній арт-терапії (цілі, специфіка роботи з матеріалом, варіанти роботи).
58. Робота з глиною і пластиліном у груповій арт-терапії (цілі, специфіка роботи з матеріалом, варіанти роботи).
59. Робота з колажами в індивідуальному і груповому режимі.
60. *Діагностичне і психотерапевтичне використання «мандал» в різних напрямках арт-терапії.*
61. Діагностичні і терапевтичні можливості методу малювання пальцями
62. . *Бібліотерапія.* Цілі, основні напрямки бібліотерапії, діагностичні та терапевтичні можливості.
63. *Драматерапія.*
64. Базові принципи драматерапії.
65. Основні напрями драматерапії.
66. Області застосування драматерапії.
67. Групова арт-терапія.
68. Фактори психотерапевтичного впливу в групі.
69. Техніки групової арт-терапії.
70. Аналіз основних парадигм естетизації педагогічного процесу.
71. Технології естетизації педагогічної діяльності.

72. Драматизація в естетотерапевтичній роботі педагога.
73. Мистецтво як засіб впливу на особистість.
74. Технологія знайомства з лялькою.
75. Драматизація казок з ляльками-маріонетками.
76. Педагогічна техніка роботи з тіньовою лялькою.
77. Техніки, ігри та вправи мультимодального характеру.
78. Особливості проведення ігор з речами.
79. Ігри з речами (гудзики, сірники).
80. Особливості проведення комунікативних ігор.
81. Методика проведення драматизації казок.
82. Особливості поведінки дітей, які можна корегувати за допомогою казки.
83. Методика групової музикотерапії.
84. Напрямки впливу музикотерапії, механізми, форми.
85. Індивідуальна проектна діагностика, психотерапія і психокорекція у пісочниці.
86. Ігри для розвитку тактильно-кінеститичної чутливості та дрібної моторики рук.
87. Методика фольклорної арт-терапії.
88. Синкретична природа народної пісні.
89. Естетико-терапевтичний потенціал української народної пісні.
90. Обладнання яке необхідне для пісочної терапії.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
15	15	15	15	20	20	15	15	15	15	20	20	100 б.	300/3= 100 б.
100б.						100б.							

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

13. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

14. Методичне забезпечення

Навчально-методична карта дисципліни

Всього 90 год., лекції – 20 год., семінари – 20 год., лабораторна робота – 5 год., самостійна робота – 45 год., форма контролю – залік.

Модулі	Модуль I						Модуль II					
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Теорет. розділи	Основні напрямки арт-терапії						Альтернативні напрямки арт-терапії в роботі з дітьми					
Теми лекційних занять	Основи арт-терапії	Основи казкотерапії	Музикотерапія	Ігротерапія	Ізотерапія	Лялько терапія	Пісочна терапія	Хореотерапія та ритмопластика	Терапія сенсорної інтеграції	Арт-терапевтичний вплив на дитину засобами народної педагогіки	Мандалотерапія	Арт-терапевтичний вплив на дитину засобами народної педагогіки
Теми семінарських занять	Основи арт-терапії	Основи казкотерапії	Музикотерапія	Ігротерапія	Ізотерапія	Лялько терапія	Пісочна терапія					
Види контролю	Захист теоретичного опорного конспекту, рефератів.						Захист теоретичного опорного конспекту, творчих завдань. Підготовка тренінгів.					

15. Рекомендована література

- 1 Бреусенко-Кузнецова О. Виховний вплив чарівної казки / О. Бреусенко-Кузнецова // Психолог. – 2006. - № 4.
- 2 Белогурова, М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників / Марина Белогурова // Психолог дошкілля. – 2013. – № 4. – С. 1–16.
- 3 Бредіхіна О.А. Казкотерапія у роботі з дітьми дошкільного віку. Авторські психотерапевтичні казки. Методичний посібник, 2015
- 4 Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Путь к волшебству. Теория и практика арттерапии. СПб.: Златоуст, 2005.
- 5 Копытин А.И. Теория и практика арт-терапии. СПб., 2002.
- 6 Киселева М.В. Арт-терапия в работе с детьми. СПб.: Речь, 2008.
- 7 Нападій Н. Оздоровлення та розвиток дітей дошкільного віку засобами мистецтва / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.14. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011.
- 8 Орлова О. Казкотерапія як природний засіб формування морального здоров'я дошкільника / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.1. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 9 Овчар В. Ефективність формування у дітей старшого дошкільного віку емоційного здоров'я засобами ігротерапії / Вісник Інституту розвитку дитини. Вип.3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : Збірник наукових праць. – К., Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009.
- 10 Побережна Г., Комісарова О. Мизична терапія у системі освіти в Україні // Музична освіта в Україні. – К., 2001.

Електронні ресурси:

1. <http://ditsad.com.ua>
2. <https://vseosvita.ua>
3. <https://dytpsycholog.com>